

№ 19 — 1930

Õdigi maade proletaarlased, ühinege!

„РАБОТНИЦА и КРЕСТЬЯНКА“ на эстонском языке

Naistöoline ja talunaisterahvas

Sm. J. Stalin

Ajaloolisel silmapilgul

Üleliidulise Kommunistilise enamlaste- partei kongressid on alati teatud teepostiks olnud proletaarse rewolutsiooni arenemisteel, kuid siiski paistab üks ja teine neist oma kaugele ulatawa tähtsuse poolest eriliselt silma ja on sügawamaid jälgi jätnud ajalukku kui teised. See- suguste silmapaistwamate hulka kuulub kahtlemata ka partei 16. kongress, mis 26. juunil s. a. Moskwast kokku astus.

Kolm asjaolu iseäranis tõstawad selle kongressi omasuguste reast kõrgemale, annawad talle ajalooliste sündmuste hulgas suurema kaalu.

Esiteks on see rahwuswaheline seisukord. Kapitalistiline ilm wiskleb kriisikrampides. Ennenägematu majandusline kitsikus wapustab kapitalistilise korra kõige tugewamaid talasid. Warsewad kokku määratud ettewõtted, pankrotilaine uhub kui saasta kõrwale tuhanded ja kümned tuhanded suuremad ja vähemad ärid. Töötatööliste arw kerkib ühest miljonist teisele ja ulatab juba nüüd üle 20 miljoni, ühes perekondadega teeb see vähemalt 60—70 miljoni inimest, kes kas osalt wõi täielikult näljale on määratud, kelle tööjõud hääbub ja kes osturult kõrwaldudes kapitalismi kriisi weelgi altawad süwendada.

See majandusline kriis ajab wahekorrad kapitalistiliste riikide wahel paratamata terawamaks; iga wõistleja on walmis teisele kõri kallale kargama, et teda eest kõrwale suruda ja seega enda eluwõimalusi kergendada. Kapitalistiline wõistlus, mis omal ajal tööstust edasi aias ja ühiskonna edu tõstis, on nüüd ühiskonna hirksamaks häwitajaks muutunud.

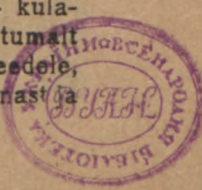
Weel tõsisema tähtsusega selles kriisis on aga wõitluse terawnemine kapitalistide ja töölisteklasi wahel: üle terve ilma tõuseb mühisedes hiiglaajuline rewolutsiooniline. See ei ole enam üksiku maa, töölistewäe üksiku salga wõitlus, see on üleilmne proletariaadi wõitlus üleilmse kapitali wastu. Ja sellega ühineb rõhutatud rahwaste

wõitlus asumaadel ja poolasumaadel, wõitlus samase Imperialistilise kapitali ülewõimu wastu.

Sel kapitalistilise ilma kriisi süwene- mise ja terawnemise silmapilgul sammub Nõukogute Liit tormise hooga edasi sotsialismi ehitamise teed. Seal lagunemine, tööjõu ja kapitali häwinemine, saaduste asjatu häwitamine, hindade langus; siin — tööjõu puudus, kapitali puudus, tarbeainete puudus, sest ennenägematult kaswab uute tööstusette- wõtete hiiglawõrk, mis endasse imeb jõu, raha, saadused — et kindlat alust luua sotsialismile. Ja mis kõige tähtsam, mis eriti wälja paistab wastandina kapitalistilise ilma arenemisele ja oma ette ajalooliselt kõige tähtsama lüli annab sotsialismi ehitamisel, see on põllumajanduses eramajapidamise juh- timine sotsialistilise walmistuse teele, kollektiwiseerimine maal, külas.

See on teine asjaolu, mis käesolewa silmapilgu ajalooliseks silmapilguksteeb. Kümnetele ja sadadele miljonitele kriisi- walus heitlewatele talupoegadele Hiinas, Indias, Hollandi asumaadel, Aafrikas ja isegi „rikkas“ Ameerikas näitab Nõukogude Liidu ehitamistöö seda teed, seda ainukest ja wõimalikku teed, mis tasandab wahekorra tööstuse ja põllumajanduse, linna ja maa wahel, mis teeb töörahwahulgad üheõiguslikeks kõigil ühiskondliselt kasulikkudel ja tarwilikkudel tegewusaladel ja kaotab siamaani walitsenud kurnamisikke talu- rahwa turjalt, mille all ta kannatab, ägab ja wäljapääsu ei näe kapitalistilises ilmas, ükskõik missugune „õitseag“ seal suurkapitalistidel ka walitseks.

Ja kolmas — see on sisemine täiel wäärinnal pealetung kõigele sellele, mis siamaani weel järele on jäänud kapitalistilisest ilmast: pealetung eramajandusele, mis taimelawaks oli ja on kapitalismile; pealetung kapitalistilistele jõududele linnas ja eriti maal — kulakule; pealetung kõige halastamatumalt neile waadetele, arwamistele, ideedele, mis wõrsunud kapitalistilisest pinnast ja

nähtawale tulnud kõiksugu kallakutena, iseäranis parempoolse kallakuna töölisteparteis, ja lõpuks kallaletung kõigele sellele wanale, mis järele jäänud endise aja pärandusena meie elu-olus, meie kommetes, kultuuras üldse. See pealetung sel ulatusel ja selle tormiägedusega on mõeldaw ja võimalik ainult sellepärast, et meil walmistustline aluspõhi meie sotsialistlikes tööstuses juba olemas on, et meie tööstus juba suudab põllumajandusele selle tehnilise aluse anda, mis waja on wiimase kollektiwiseerimiseks.

Seega ühelpool kapitalistilise ilma kriis, ummik, lagunemine kõigil aladel; teiselpool — sotsialismi ehitamine enneaaimamata kiiruse ja hooga. See on seisukord, milles kokku astus ÜK(e)P 16. kongress ja milles tal tuleb otsustada küsimuste üle, mis sellest seisukorrast järgnewad. Missugusteks need otsused üksikasjaliselt kujunewad, see on weel alles ees, kuid üks on kindel kõige selle arenemiskäigu järel, mis silamaani on läbi elatud: partei, oma leninlise keskkomitee juhtimisel, on sotsialismi ehitamises õigel teel, pealetung waenulisel wäerinnale on ette wõetud õigel ajal, taktika on ära tähenatatud õieti. Sellepärast tabas sm. Kallin kongressi awamiskõnes õieti seda kongressi ülesannet, mis eestkätt tarwis on teostada, et luua tarwilisi eeldusi

edaspidiseks wõitluseks: kongress peab otsustawalt lõpu tegema kõigile kõikumistele ja kallakutele parteis. Silmapilk on sedawõrd tähtis, olukord sedawõrd põnew, et see tingimata kõigi jõudude rakendamist nõuab nende ülesannete täitmiseks, mis partei, mis proletariaadi ja kogu Nõukogude Liidu ees seisawad. Siin ei tohi enam jõudu raisata kõrwale. Rahwuswahelised sündmused arenewad kiiresti; kriisi süwenemisel on võimalikud ootamatud sõjategewuse lahtipuhkemised; on võimalikud proletariaadi wäljaastumised, mis rewolutsiooniks muutuwad, ja, kõigepealt, on võimalik kapitalistiliste riikide kallaletung Nõuk. Liidule, kui üleilmse proletarse rewolutsiooni kantsile. Imperialistide wiha töölisteriigi wastu on kaswanud äärmise pinewuseni; kriis ähwardab neil hinge kinni nõõrida; proletariaat tõuseb kohutawa hauakaewajana. Kõik see wõib meeleheitlusele aetud kodanluse ootamatule wäljaastumisele wiia. Kongressil tuleb anda kindel hüüdsõna parteile ja kogu Liidu töörahwale — weel suurema jõupingutusega rõhuda sotsialismi ehitamisele, weel kindlamalt seista leninismi kaitsel, weel hoogsamalt häwitada kõike wana, mis meie edasijõudmist kinni hoiab! Sellega kaitseme kõige paremini Suure Oktoobri wõitused, sellega walmistame kõige paremini üleilmsele Oktoobrile.

H. P.

Kuidas tuleb maanaisel oma elu fergendada

(Järg)

Kui palju peab naine üksikmajapidamises tööd tegema, teab igaüks. Naine ei jää mehest ei põllul ega rehes maha, ja pealeselle lasub tema õlgadel kõik kodune waimu näritaw töö, mis ei anna mahti kaugemale ämber waadata. Ta on sõna tõsises mõttes tööori. Naiste kohta wõeldakse, et lamba söömine ja naise töö ei lõpe kunagi, ja nii see on — üks töö ajab teist taga. Ei ole siis ime, kui ta alaliselt töösti tõntsiiks, kitsarinnalises ja wirilaks muutub, sest ta filmapiir ei ulata ju oma kodust kaugemale, kus alati halbu asju ja lõpmata

puudusi leidub. Kui mees tahab teist haawata, siis ütleb ta talle „naine“. Olen kindel, et sarnased „naise“ omadused (tõntsus, wirilus, tühjajutu puhumine, ebauski, usklikkus, riinfas jne) kasvaksid igale mehele külge, kui nad sarnastele tingimustele pandaks, nagu naine üksikmajapidamises on. Masinad, elekter, raamatud, ajalehed — see kõik jääb üksikmajapidamises kasutamata.

Minult ühismajapidamise kaudu wõib maanaine oma elu uuele alusele rajada, sest seal on õige tööjaotus — raskema töö

teevad masinad. Kui ühte hektarit heina niidab üks inimene kestmiselt 3 päeva, siis niidumasin niidab päevas $4\frac{1}{2}$ hektarit. Et ühte hektarit rutist sribiga maha lõigata, kulub 10 päeva, masin aga niidab 4 hektarit päevas. Traktorid toovad terve revolutsiooni meie põllumajapidamisesse, sest traktoriga ümbertöötatud maa annab 2—3 korda rohkem saaki, kui adraga lüüdnud maa. Kombainid teevad aga kõik tööd korraga: lõikavad, seovad, pekšavad ja tuulavad — pole muud kui pane aga kotid alla ja vea terad aita. Ühiskujapidamistele ei müüda enam traktoreid, sest neid suudaksid ainult kulatud osta, kes nendega kehvematel turjal hakkaksid ratsutama. Ühiskujapidamistele annab meie riik aga igasuguseid kergendusid masinate ostmiseks.

Ühiskujapidamistes tehakse tööd kindla plaani järele. Tööplaanid seatakse kokku terve aasta jaoks, siis kuude, nädalate ja iga päeva jaoks. Kõik tööd jaotatakse lihtsate vahel ära. Selleks aga, et naiseltfilised võiksid ühiskujapidamise tööst täielikult osa võtta, vaja neid kodusest tööst vabastada: organiseerida lasteaiad, lasteplatšid, asutada ühiskujapidamist. Müüd, mil naine on enam-vähem kodusest tööst vabanenud, võib ta nagu meestki igast tööst osa võtta. Harilikult aga teevad naised kõige lihtsamat tööd, kuna meeste peale suuremalt osalt juhtimise osa langeb, nagu loomade, lindude, sigade kasvatamine, mesilaste pidamine, puuvilja- ja teeduvilja pidamine, traktorite juhtimine jne, kuna nimetatud tööaladel võivad naised sama edukalt töötada. Selle eest tuleb naiseltfilistel kollektiivmajapidamistes võimalda.

Meie naised on õppinud töötama oma taludes nii nagu nad heaks arvaksid ja kuidas olukord lubas. Ühiskujapidamistes tuleb aga iga ala teaduslikule alusele seada. Kuid selleks on vaja teadmisi.

Viitame näiteks kodulindude kasvatusele. Lindude kasvatuse on väga tululike, kui ta saab vastavalt sisse seatud. Haudumate kodulindude ajemele tulevad inkopaatorid (haudumise masinad) hauduma panna, mis korraga mitu sada muna võivad välja haududa. Inkopaatoreid võib igal ajal hauduma panna, kuna kana hakkab siis hauduma, kui ta tahab. Näiteks on tähele pandud, et 100 kana hulgast aprillis hakkab kõigest 6 kana hauduma, aga juunis 28 kana, kuna kõige paremad kanapojad saadakse aprillis. Kui kana ei taha veel nii vara haududa, siis vägise ei saa teda sundida. Ameerikas on nüüdsest tõugu kanu, kes munevad (muidugi vastava hooletandmise juures) 336 muna aastas, meie kanad munevad aga 50—200 muna aastas. Vastavate teadmiste ja hooletandmise juures võib lindude kasvatust meie tingimuste juures väga hästi sisse seada.

Samasugune lugu oleks loomade, sigade, kodujäneste kasvatusega ja mesilaste pidamisega. Igalpool on vastavaid teadmisi tarvis.

Ka toidu valmistamine nõuab eriteadmisi, sest hästi korraldatud toitlus on meie hea terwise ja meeoleolu pant, ta tõstab lugupidamist ja rahulolemist ühiskondlike vormide vastu.

Et aga toitlust hästi korraldada, vaja vastavate majapidamisharude eest hoolt kanda, et nad kõiki mitmekesisemaidprodukte suudaksid anda. Vaja toitlust teaduslikule alusele rajada.

Naiste töövõlli ühiskujapidamistes on väga lai ja naised peavad ise selle eest muretsema, et nad oma tööd paremini võiksid sisse seada. Vaja muretsema sellekohast kirjandust, eraldada endi seas naiste vastavatele kursustele ja organiseerida õppeläike teistesse ühiskujapidamistes, et üksteisega oma teadmisi ning saavutusi jagada.

S. Kirsch

„KÜLWAJA“ kirjastusest (Ленинград, ул. 3-го Июля 48) on saada:

Bassurmanski ja Tank

„Naistöoline Oktoobri barrikaadidel“

50 lhk. — Hind 35 kop.

Sotsialismi rajajate — kaadrite ettevalmistus ja töötavate naiseltsiliste ülesanded

Meie ees seiswad hilglaülesanded sotsialismi ehitamise alal nii linnas kui maal nõuawad mitte ainult seda, et me oma majanduse sotsialistlistel alustel — sotsialistlise suurtööstuse arendamise ja põllumajanduse kollektiiviseerimise näol — ümber ehitame, waid ka seda, et see ümberehitus tungiks igale poole, ka kõige mahajäänudmatesse elu-olu urgastesse.

Ühtaegu sellega seisawad meie ees ka laialiste hulkade ettevalmistuse ülesanded wastawalt sotsialistlise ehitustöö nõuetele. Ja see on üks tähtsamatest ülesannetest käesolewal silmapilgul.

Sellepärast peab ka iga töötaw naiseltsiline kõik võimalused selleks ära kasutama, et omale rohkem teadmisi omandada, et ennast tarwiliste tead-

mistega warustada kooskõlas meie sotsialistlise ehitustöö ülesannetega nii linnas kui maal. Selleks tulewad ära kasutada kõik enesearendamise, õppe, kui ka muud võimalused ja teed. Nimmelt tuleb töötawatel naiseltsistel wastawatesse koolidesse astuda, nagu: Eesti Pedagoogika Tehnikumi, Leningradi ülikooli töölistefakulteedi eesti osakonda, Oblasti vähemusrahwuste nõukogu-parteikooli, L. W. R. K. Ü. L. O. kirjateel ettevalmistuse osakonda (kommunistlisesse ülikooli sisseastumise ettevalmistamiseks, sest siin on naiseltsiliste protsent eriti wäike).

Praegu on selleks just paras aeg. Sellepärast rutake, õppehimulised, sotsialismi rajajad, et oma teadmisi täiendada sotsialistlise ehitustöö jätkamiseks.

X.

Ilukirjandus

PUNANE NIIDIKE

L. BRUTUS. — Tõlkinud IDA MÄNNIK

(Lõpp)

XXIII.

Õhtusest wahetusest, pingi juurest, läks Dimitri otse Tarina poole. Igatses last näha, ja tarwis on ka Tarinaga ükskord tõsiselt rääkida.

Ukse awas Tarina ise.

— Dimitri!

— Mina jah, Oolja. Wõib sinu poole...

— Astu sisse. — Toas waikus.

— Magab?

— Muidugi magab, hilja ju.

— Aga ma mõtlesin —

— Sa tahtsid teda näha?

— Tahtsin, Oolja... — Ja naeratas häbelikult.

— Just kui sina walatud.

— Kas ikka tõesti minu?

Wihaselt tõmblewad kulmud, silmad walguwad:

— Kelleks sa mind siis pead?

— Sa mehel ei ole? —

Waikib, ainult sõrmed trummeldawad laual.

— Ma ainult sind armastasin ja... pisarad segawad, ei ole sõnu.

Dimitri pea langeb sügawale rinnale, pahandasin teda, tunnen, et haawasin.

Kuid Oolja on oma pahandusest jagu saanud:

— Ma ei ole wihane su peale, ega süüdistata sind. Ma ju teadsin, et armastad naist, kuid ma armastan sind ka praegu. Ma olen rikkam sinust. Mul on laps.

Sõnad torkisid walusalt.

— Mis siis, mõtled allmentisid nõudma hakata?

Tahtis haawata Ooljat. Kuid see rahulikult:

— Miks? Praegu ei ole tarwis, teenin ise. Ma ju armastan oma tillukest, ise toidan. — Hääles uhkus:

— Kui raskeks läheb, wõib olla tuleb ka alimentisid nõuda.

— Oolja, miks nii?

Kuid armastus Dimitri wastu wõitis. Tundis ta silmadest, et tal raske on.

— Pole wiga, Dimitri, ma ei kahetse! Ma olen õnnelik!

Nagu päiksekiir mängib näol.

— Oolja, kes mul siis on, tütar?

— Poeg on sul. Nimeks panin Dimitri. Sinu auks.

Säravad Dimitri silmad ja tahtmata tõuseb pea.

— Poeg!

XXIV.

Peale wiimast jutujamist Dimitriga on Raaja weel enam kokkutõmbunud.

Sai tast täiesti aru, süüdistas ennast, oli armukade. Kas wõib mõista inimese südant? Tuksub nii ühetasaselt, walk-selt, ja korraga — lööb kihutama hullu-pööra, metsikult.

Hoidis tagasi, nagu kartis et nüüd . . . nüüd katkeb nende wahel see waewalt-tunduw punane niidike. Istus tundide wiisi liikumatalt. Walkis ka Dimitri. Dimitri tahtis kustutada seda walu, mis tekitas talle, kuid teadis, et millegiga ei aita.

— Laps on olemas, ja midagi parandada ehk muuta on wõimata.

Ja weniwad päewad nagu sūgisel, kui tibab peenikest uduwihma ja päikest katawad hallid pilwed ning lõppu ei ole näha.

Raaja süwenes täielikult ringide töösse, oli harwemini kodus ja Dimitri istus tihti üksinda.

Ühel töölt kojutuleku ajal, kui päike mõõdaminejatele näkku naeratas, kutsuwalt taewas sinetas, tänawad kirjuid rätikuid ja riideid täis olid, tuli Dimitri mänguasjadega kaupleja wastu.

— Ostke, kena kink lastele!

Käes nildiotsas läikisid heledaks wärwitud ja kullatud wärlsewate jalgadega siltikad. Üks minut ja kaup oli tehtud. Kaua wiis Dimitri siltikat nõõri otsas, waatles teda õrnusega ja mõtles: „Selle

wiin pojale“. Pärast pani ettewaatlilikult tasku.

Raaja oli kodus. Nagu külm tuul oleks tunginud toa waikusest.

— Mitja, sa oled täna kodus?

— Ei, söön ja lähen.

Läks segaseks. Mis siis kui küsib — kuhu?

— Mis siis?

— Ma oleks tahtnud sinuga kinosse minna.

— Ei, Raajake, ma pean minema.

Wõttis taskust ninarätiku, ühes sellega tuli niit ja abitult selle otsas rippuw rõõmus, hele siltikas. Nagu oleks wäikõue eel waikiwasse tuppä sähwatanud.

Kaua otsis mütsi, nagu ootas, et Raaja kutsub teda, kuid ikka sūgawamale laua üle kumardas Raaja ja walkis. Dimitri läks. Läks, ja ei rõõmustanud enam hele siltikas, kadus tahtmine wiia seda lapsele. Läks masinlikult, wastutahtmist.

Kas terwe elu nii on? Ta armastab Raajat, kahju temast, aga läheb sinna kus poeg on. Keerlewad peas Raaja ja poeg, kõik segamini.

Nagu järeilmõeldes, kas minna wõi ei, koputas uksele. Awas perenaine.

— Kas Tarina kodus?

— Läks minutiks wälja. Oodake.

— Jah, ma ootan. Ja seisis kohmetult uksele.

— Astuge sisse, uks on lahti.

Wäikene puhas toakene. Laual paberid, raamatud, Lenini pilt, lapse mänguasjad.

Nurgas lihtne lapse woodike walge eesriie all. Dimitri peab tingimata selle taha waatama. Ettewaatlilikult warwas-tel astudes, punastades oskamatuses, tõstis kahe näpuga, nagu kartes häiget teha, eesriie üles. Talle waatas wastu unine lapse näoke. Nii wäikene, priske, roosade palekestega.

Waatles hinge kinni pidades. Kuid juba tõmblewad laod, awaneb suu ja kaks helemusta nõõpi — silmad nii sarnased Dimitri omadele — waatawad wastu. Sealsamas muutusid kitsateks niitideks, mille tagant weerewad pisarate erned ja kisa heliseb üle korteri.

— Nutab. Aga mis temaga nüüd peale hakata? — ehmatas Dimitri.

Nagu wäik lendas mõte: „Sitikas“.
— Tju-tju!

Ja Dimitri hoiab niiti lapse silmade kohal, mille otsas sibab lõbus, hele sitikas. Jälle on lagedal mustad silmanõõbid, oskamatult püüawad käekesed ja haarawad õhku. Aga Dimitri särab, ei pane enne tähelegi, kui tuttaw rinnahäl ta seljataga hüüab: „Waat kuidas papa sinuga...“

Nagu kuriteolt tabatud ehmatas Dimitri.

— Tarina, Oolja...

— Noh, kas on sinu?

Dimitri waikib, naeratab.

Nähes ema, säravad lapse silmad ja pealetungiwalt heliseb nõudlik hääl.

Wõttis lapse.

— Waata, papa, kui paksud mele oleme, nalga ei tunne.

Tänulikult surus ta kätt selle lihtsalt öeldud „papa“ eest.

Oolja riputas sitika woodi külge. Ja maimukesele silma waadates sosistas:

— Papa tõi.

Nii selgelt ja otsustawalt mõistis Dimitri. — Jah, tema on isa, ja see laps on talle kallis.

* * *

Raaja istus kaua liikumatult. Nagu oleks mure kõige oma raskusega teda maha surunud. Ta hinges möllas armukadedus, mitte Tarina, waid lapse wastu.

Kui kuulis Dimitri samme, jäi diiwanile, tegi end magawaks.

Tasa, et mitte äratada, tuli Dimitri.

— Magab! Riides! Äratada? — Kuid süda ütles — ära puut!

Õrnalt kattis tekiga, parandas rippuwa käe asendit, suudles tasa, millesse pani kõik oma armastuse ja helluse.

Raaja suutis waewalt nuuksumist tagasi hoida.

Dimitri heitis süngi, kustutas tule, kuid walgeni ei tulnud uni. — Armastan Raajat, kuid on poeg, kes kutsus. — Waidlesid Raaja ja poeg, wankusid

kaalude lauad. Pöörles küljelt küljele, suitsetas. Isa instinkt kutsus.

Waikselt, liikumatult lamas Raaja. Mis elu on temata. Tuli meele abort. Elawalt seisis ta kujutuses laps. Ärkas wiha Tarina wastu.

Ei suutnud hommikut ära oodata. Tarwis tingimata minna sinna, öelda talle, kuidas ta armastab Dimitrit, wadata last.

XXV.

Hommikul ootas kaua Dimitri tööleminekut, ja siis kui ära läks, jooksis ärritatult toas — ruttu, ruttu! — nagu kartes, et otsustab teisiti.

Tehase söögitoas öeldi selle adress, kes wast sünnitas.

Trepil peksis süda nii kiiresti, nagu hüples astmelt astmele.

— Keda talle waja?

— Tehase söögitoast teenijat — Tarinat.

— See olen mina, astuge sisse.

Ja raske aimdus peitses Tarina rinnus. Aga Raaja kiindus Tarinasse.

Noor, wärske. Kuid Tarina ei jõudnud weel midagi öelda, kui toast kostis lapse hele nutt.

Tõrmas tuppa, tema järele wankudes Raaja.

— Mitjakene, kallis, ära nuta! — Nii hellalt, õrnalt. Andis lapsele rinda, käed wärisewad.

— Teie olete Dimitri naine?

— Ja.

Waatleb kadedusega ahnelt imewat last. Korruga puhkewad pisarad kuuma walinguna silmist. Ja midagi ütlemata, nagu käiks see üle ta jõu, pööras Raaja ümber ja läks.

XXVI.

Läks, nagu oles matnud kedagi, nagu oleks surnud keegi lähedane, kallis. Täna wad näisid nii tühjadena: Silme ees ainult lapse roosa näoke.

Jälle wenib päew, harilikult helistab wagunijuht, masinlikult rebiwad käed wärwillsi piletisi, waewalt tõstis jalgu koju minnes, nagu oleks kaugemale tahtnud lükata otsustawat silmapilku.

Dimitri oli kodus.

— Raajake, sa oled haige?

Waikselt, pehmelt:

— Ei, kallis. — Katkes hää! ja uuesti:

— Mul on raske, kuid tean, nii peab olema. Nüüd on sul poeg. — Hammustas huult. Jatkas:

— Sind, ükskõik, tõmbab sinna.

Dimitri waikib, ainult tugewamini surub Raaja kätt.

— Nii siis, ma otsustasin. — Ei tahtnud libtseda huultelt, kuid kõike tahet kokku wõttes:

— Meie peame lahkuma.

Walusalt löikas Raaja wiimane sõna. Tugewamini surub ta kätt.

Raaja neelab pisaraid, kuid nad tungiwad ikkagi esile, lämmatawad.

— Kuidas siis sina, Raaja? Milline piin! Saa aru, armastan ainult sind, sind ennast, teda aga lapse pärast. — Waikib, sillitab naise kätt.

— Aga laps?

— Raaja! Ma ei wõi ära öelda sellest terwest, wõib olla egoistilisest isalikust instinktist.

— Mõis-tan, sellepärast räägingi — et peame lahkuma. — Piin silmis, hääles.

— Aga sina?

— Mina... wäriseb, katkeb hää!

— Mina, wõib olla ma unustan, kuid praegu on mul nii raske, Dimitri, sest ma ise ka armastan...

Kuid sõnad katkesid, nagu katkes lõbus punane niidike nende elus, pole enam millegist rääkida. Waikus.

Tõmbus kokku, nagu kustus Raaja wiimane ölekõtreke Dimitril:

— Kuid me näeme ju üksteist tihti?

Kindlalt: — Ei. — Ei? Mul on praegu wäga raske, wõib olla pärast wõime me headeks sõpradeks saada, kuid praegu...

Aralt, abitud, nagu kõik mis öeldud, on rõõwinud wiimase jõu:

— Ole mulle abiks, Dimitri, ära püüa minuga kokku saada, nii on parem!

XXVII.

Jälle punased ja kollased tuled. Wagunis inimeste tung. Hellstab waguni-juht. Wahelduwad sõitjad. Heledalt walgustatud tramm aknad. Kõliseses lendab tramm ja trammis Raaja. Mitte lõbusa, waid kustunud häälel räägib ta:

— Roosadel piletitel jaam. Oktoobri waksal.

* * *

Toimetuse märkus: Abortide, ema ja isa küsimus on meie elu-olu tähtsamad küsimused. „Naistöolise ja talunaisterahwa“ lugejad saatu oma arwamisi ja arwustusi käesolewa jutukese ja muude elu-olu küsimuste kohta.

Hüwastijätt

Jää terweks Subat *) tolmurikas.
Ah, kurbus seni tundmatu mind rõhub,
ja meeles laua, laua weel on ifka
Muistmeres ujub tuu ja hurmaw waitus õhus.

Jääb siia lõik, mis wõlus meeli:
jääb riisfikute lõbus loba,
mis elustas mu hinge turbi feeli,
kui mure nendel korjus sõrmil kobas...

Siin sõjala ja uhle kindluse jääb ware,
kui elaw märk, et wanale on muuseumi aeg;
jääb rannatõrgustiku korisund nagu tare
ja päike — kuume hellitusi heledelt jagaw laef.

*) Lõbliste puhkemaja Rimmis.

Teist lahtun prontsilised tööliisnoored,
kes pätkest, merest, õhust jõudu ammutand.
Mind unes külastawad tormiharjalised lainte koorid,
mis kummaliseks rannariina lammutand.

Wõib olla meelistuwad õised armuohked
ja majat kelm kes piilus — pöödsas armatsewaid paare,
ning lõuna taewas, millel tähti rohkem,
kui teegi suudab arwata. Ma jäton Krimmi poolsaare...

Las olla lahtudes meel kurb ja kahju...
Mul uuesti jõud, terwis noores tehas.
Kõik kurbused ma antratsiiti õgivasse ahju
heidan. Mind kosund jõu eest tänab tehas.

Peno Alnowo

Laste kaswatus

Uluwastane kaswatus perekonnas

Ehitame uut ühistonda. Niisugust ühis-
tonda, milles teadus ja tehnika oleks wõi-
malikult kõrgele arenenud, võimalikult
rohkem rakendatud töötawa inimese teenis-
tusesse. Kui kapitalistlikes korras teadust
ja tehnikat selleks kasutati, et selle abil
töörahwast rohkem orjusesse sundida, et töö-
rahwast võimalikult rohkem kasu wälja
pigistada, siis peame ütleva, et meil on
teadusel ja tehnikal teine ülesanne. Meie
paneme teaduse ja tehnika selleks tööle, et
inimese tööwaewa kergendada; et vähema
ja kergema tööga võimalikult rohkem taga-
jargi saawutada.

Kuna rajame kõik oma töö teaduslisele
alusele, siis on ka arusaadaw, miks nõu-
kogudewalitsus niisuguse hoolega igasugust
haridustööd organiseerib, et teadust kõigile
töötegijatele kättesaadawaks teha.

Tulewases ühistonnas kaotawad paljudki
tänapäev „wäärtused“ oma tähtsuse, sest aeg
ja elu nõuawad hoopis teisi asju. Näiteks
kaowad ühehobuse ahrad, hobuseahrad üldse,
— wast aasta kolmekümne pärast ehk waat-
lewad meie järeltulejad siin, tulewasel We-
nemaal, neid muuseumis ja imestawad,
kuibas küll inimesed niisuguste imeriista-
dega töötada wõisid, — kaowad ka wank-
rid ja asemel astuwad mitmesahalised
masinad, weoautod jne.

Kobuperenaiste, talunaiste õlgadel lasub
selle tulewase ühistonna ehitamisel üks
wastutawamateist osadest. See wastutaw
töö on — uue ühistonna ehitajate
kaswatamine.

Kodus, perekonnas, saab laps külas oma
esimese kaswatusel, paljudel juhustel on
linnasti kodu, oma perekond, lapse esimene
kaswataja. See hea õpetus, mis laps siin
saab, jääb kauaks talle meele, saab wast
juhtijaks terwes elus. Teisest küljest aga
wõiwad kõik need halwad eestujud, halwad
omadused, mis laps perekonnas saab, lap-
sel kaua, weel ka täiskaswanud inimese
põlwes, komistuskiriiks olla, wõiwad tal
elumõistmise hoopis raskemaks teha, kui
see oleks teisistuguse kaswatusel juures.

Üheks niisuguseks komistuskiriiks on tu-
lewikuinimesel need üsulisel waated, mida
ta kodust endale kaasa saab.

On olemas niisugused emad, kes juba
siis lapsi mööda palwetunde wõi kirikusse
kaasa tassiwad, kui laps waewalt käia
suudab. Laps kuulab seal asju, millest ta
midagi aru ei saa, mis aga ta arusaamist
weel rohkem pimestawad. Nende ridade
kirjutaja oli noorelt niisuguses seisukorras,
kus juba warakult ema kui ka wana usklik
(baptist) tädi igasugust „jumaliku“ õpetust
pähe tuupisid. Waewalt õppisin tähed sel-

Mehodati (Tomski ringkond) pioneerrühm.

gets, kui ema juba mu „hinge“ eest hoolitsemata hakkas: pidin lauluraamatust pähe õppima laulu „Üks roosike on tõusnud“. See oli kõige rassem töö mu elus. Võimata oli lapse aruga sellest aru saada, mis roosist seal jutt on, kes on see Jesse, kelle „soust“ ta tuli, kuidas sai ta „keft talvel külmal ajal“ üles kasvada. Kõik need asjad olid mulle mõistatused, ka ema ei osanud mulle seletada, nii et ma aru oleks saanud. Raske waewaga, ema õnnetut saatust wandudes, tuupisin esimese salmi oma seitsmeaastasest ajuse, teise salmiga aga jäin pigisise; seda ei osanud ma emale kõige parema tahtmisega ette lugeda. Talvel wuristas ema peaaegu päewa läbi wolkki. Istusin juures ja kordasin teist salmi: „Mu armsast roosikest, Jeesajas kuulutas: Ta sündis puhast neitsist, Mariast, Betlemmas“. Kes oli see Jeesajas? Mis asi see „puhas neitsi“ on? Need küsimused löid peas hundiratast. Tihti sai ema pahaseks, kui ma ta nõudmise peale seda „hingeõnnistuseks“ waja olewat kraami peast lugeda ei suutnud. Siis sain togida ja pidin nuttes edasi lugema. Mis oli mul

sellest kasu, et mulle niisugust roosikese ja püha neitsi laulu õpetati? Elus pole mul teda kunagi tarwis olnud. Oli aga waja hoopis muud: kui tööl hakkasin käima, siis tegi kümmit mõdimisega tihti ületohut. Siis tulid „roosikesed“ peast wälja rookida ja rehtendama õppida, kuipalju oli mul kubitsülbafid, kui läbitaewatud jagu kats ja pool sülta sügaw, sama pikk ja poolteist sülta lai oli.

Seda ei olnud ema mulle õpetanud, aga õpetatud külatoolisti, kus wana 70-aastane tooliõpetaja iga päew rohkem piiblitlugu ja katelismust õpetas, kui kirjutust ja rehtendust koftu.

Niisugune „õpetus“, mida nüüdki wast mõnedki wanemad tõesti selle mõttega teewad, et sellega lapsele head teha, on täiesti asjata ja kuritahtlik lapse peaaegu waewamine. Kui laps kord juureks kasvab, ise ellu astub ja näeb, et kõik need wagad asjad, mis talle kord kodus õpetatud, eluga sugugi koftu ei käi, mis arwab see laps siis wanematest? Siis on ta meel pahane, et „roosikese“ tõusmise asemel ei õpetatud niisuguseid teadmisi, mis elus tarwis on.

Kuigi wanemad ise on usklikud, ei peaks nad siiski laste päid waevama igasuguste usuliste targutustega. Usk on ainult inimese jõuetuse jaadus. Need inimesed aga, kes meie tööd jatkama saavad, peavad kindlad olema oma jõu peale — kõrvalt abi lootes, ei suuda nad oma ülesandeid ühistonna ees täita. Sellepärast peavad nad vabad olema usulistest eelarvamistest.

Usk püsib praegu töörahva hulgas veel ainult nende raskuste tõttu, mis meie töös ette tulevad. Külib näiteks talupoeg wilja maha, siis ei saa ta ise sugugi kindel olla, et ta töö sügisel head wilja kannab, et torm, rahe, rohutirtsud või põud ehk liigvihm ta wiljale kahju ei tee või hoopis ära ei riku. Et ta nende loodusnähtuste põhjust seletada ei oska, siis arvab ta neid jumala tööks. Teadus teeb aga lastele selget, et pole midagi üliloomulikku. Teaduse ees leiavad ka kõige keerulisemad „looduseimed“ õige lihtsa seletuse. Seda õpivad lapsed juba koolis selget. Mis peab aga see laps ütleva, kellele kodus äitse ajal seletatud, et „Jeesuse tapleb“, kuna ta koolis selle kohta teaduselt hoopis teise seletuse saab? Või taeva tähtede seletus: koolis kuuleb laps, et tähed samasugused maailmas on, või veel suuremad, kui meie maa. Kodust on tal aga meeles see jutt, et need hõbenaelad on, mis jumal ilustuseks lõõnud taeva põrandasse.

Niisuguseid juttusid aetakse lapsele, ja aetakse ka tõsisemaid jutte igasuguste usuliste asjade üle, mida sugugi lapsel vaja pole.

Kas on parem lugu nendes perekondades, kus wanemad inimesed enam ei usu? Siin lähed see õige vähe lahku usklikude perekondade laswatuselt. Kõigepealt peab meele tuletama meie teelt. Palju on niisuguseid inimesi, kes ise sugugi jumalat ei usu, kes aga pole suutnud lahti saada niisugustest sõnadest: „jumalutene“, „jumal hoidku“ jne. Samuti tarwitawad need inimesed ka meelepahas igasuguseid wandeid sõnu, millel usultne tähendus („kurat“, „saadan“, „põrgu“ jne). Need üteldes, ei mõtle inimene sellega mitte midagi paha, kuid laps, kes neid sõnu kuuleb, omab nad samuti ja mõtab wast tarwitusele, mis lapsesele asjata pahana lauals pähe mõiwad jääda. Leidub aga mõni usklik, kes neid

sõnu lapselt kuuleb, see mõib lapsele nende tõttu rääkida niisuguseid asju, mis wanemad sugugi ei tahaks.

Em. Jaroslawski, kelle nimi kindlasti lugejale tutaw (ta on ÜK(e)P Reskonnrollkomisjoni esimees ja Sõjatate Ateistide Liidu (usuwastaste) esimees), rääkis kord sarnast juhist: ta lähed wäike pojaga uulitsal, jõudes kiriku kohale, jääb laps seisma ja asub tõsisel näol risti ette lõõma.

— Mis sa nüüd teed? — küsib Jaroslawski.

— Wõwa tegi ka nii, — wastab laps, enesega üsna rahul olles.

Siin oleks wast koht rääkida ka sellest, et usumehed seletawad, nagu oleks usulised „ideed“ lapsele juba „külge sündinud“, kuid see pole sugugi nii. Mõit, mis laps usust teab, saab ta enda ümbrusest. Mis ta kuuleb teistelt inimestelt, see „sünnib“ talle külge. Sellepärast peame lapse ümbruse igasugusest usuliseft kraamist puhta hoidma.

Inimesed, kes muidu sugugi usklikud pole, annawad kahjuliku usu mõju lapsele edasi ka usupühade ajal, sest tihti toorwad ka usmatud wanemad lastele „jõulupuu“ tuppä ning täidawad muidki „pühade“ kombeid, mis lapse peale kindlasti usulift mõju awaldamata ei jätta.

Selle asemel, et niisuguseid asju lapsele asjata raskuseks pähe ajada, on ema kohus lapsele mõistlikult asi ära seletada ja ümbrusest saadud usulifi mõjusid lapse peast wälja puhastada. Etu käib igalpool usu „tõdedele“ risti wastu. Sellepärast pole mõtlejal siit raske usuwastaseid järeldusi teha ja neid lapsele seletada, muidugi niisuguses kerges keeles, et laps sellest tõesti aru saab, lapse arusaamisele wastawate näidetega.

Mõit need emad, kes tahawad, et lapsel tulewikus poleks midagi nende ette heita, kes tahawad oma lastest laswatada tublisid uue ühistonna ehitajaid, mitte ainult ehitajaid, waid selle ehitustöö juhtijaid, need peawad lapse mõistuse wabastama sellest usuliseft pahnast, mis ümbrusest või ka kodust sinna sattuda mõib, need peawad oma perekonnas aktiivset usuwastast tööd tegema. Ühilaft tuleb siin teadlikumatel naistel ka selgitustööd teha nende ema-

bele, kes pole veel wabanenud usu mõju alt, kes veel ühel või teisel kombel lapse mõistust ufulistega õpetustega kihvitavad. Üks õpetab: — Kristus ei tulnud orjust kaotama, waid halbu orje headeks tegema, — meie kohus on aga oma järeltulijatest kaswatada igasuguse orjuse wastu wõitlejaid. Üks õpetab: — Teie, sulased, kuulge kõige kartusega oma isandate sõna, ei mitte ükspäinis heade sõna, kes järele annawad, waid ka tige date sõna. — (Peetruse 1. r., 2. pt., 18. salm; Ewefuse rahwale 6. pt., 5. salm; Titusele 2. pt., 9—10. salm.)

Meie ei kaswata sulaseid isandate sõna kuulma, waid isandate wastu wõitlema, et isandate klassi ühiskonnast kaotada. Sellepärast ei tohi meie uute wõitlejate kaswata misel tarwitada usudõpetust, waid ainult teadust.

A. Sagittarius

* * *

Toimetusel: Toimetus awab käesolewat artiklit lehte paigutades waieluse, millest kõiki lugejaid, kes asja wastu hurwi tunnawad, sõna wõtma kutsume. Kirjutage lehte oma arwamistest.

Sõnumid

WALGEST EESTIST:

Wäljasurew walge Eesti

Sellest, et kodanlise Eesti rahwaarw järjetindlalt kahaneb, et surewus suurelt ületab sündiwuse, et demokraatlisest Eedenist põgenewad kõik kes wähegi suudawad, — sellest kõigest on, kodanliste lehtede andmetel, „Edasis“ juttu olnud. Pole sugugi haruldane nähtus, eriti wiimasel ajal, kui Eesti kodanlisi lehti lehitsejeks (tööliste lehe lehestasid tõusikstimulad ära) leiad ühest lehest neli-wiis enesetapmise juhust ja sellele lisaks veel paar „wabasurma“ katset. Kõigele krooniks veel portjon katlemisi weristamisega. Kaswab kohutawalt suguhai guste arw. Sumitaw on waadata, kuidas seefinane demokraatline kodanlus kõige nende pahede wastu wõitleb, ja mis on põhjuselks sarnasele üldisele langusele.

Teadagi, et heast elust inimesed „wabasurma“ otsima ei lähe, ja kui walged lehed enesetapjaid elust tüdinuteks nimetawad ja waimuhaigeteks tembeldawad, siis ei ütle see veel seda, miks need inimesed elust tüdinewad. Kui „ema lähe lapsega wabasurma“ läheb, siis peab tal elu tõesti kibe olema. Selge, et nii rahwa surewuse juurenemise kui ka sündiwuse wähenemise põhjuselks on üldine wilets elu, wilets majandusline olukord.

Walge Eesti „rahwajuhid“ katsumad igal wiisil armsale maarahwale selgetks teha, et waja on rohkem sünnitada. Kuid

„eesti naine“ ei wõta mõistust pähe ja teeb aga abortifid. Paar juhustlik näitust, kuidas reklameeritakse lasterohkust: „Esma päewa“ (nr. 21 — 26./V 30) on mahutatud pilt „Onnelik ema“ — „... ühel rootslannal sündisid neljikut“. Pildil noor ema nelja wäiksega. „Päewalehes“ (nr. 144 — 28./V 30) on esiküljele paigutatud suur pilt „Eduna = Slaawia lasterikkam ema“, naine, kellel 15 last. Sarnast lasterikkuse reklaami wõib õige sage dasti walgetest lehtedest leida. Mis aga kaswab, see on abortide arw, ja mis kahaneb — see on sündiwus.

Aga ega eesti kodanlus ergutusabinõuks ainult reklaami ja magusaid sõnu ei tarwita. „Eesti naise“ suuremale sünnitamisele ergutamiseks tarwitatakse palju karmimaid abinõusid. Eestis karistatakse abortitegijaid, ja mitte ainult neid, kes seda „operatsioon“ teewad, waid ka neid, kellele tehakse.

Üksikud abordiprotsessid on õige sagedased, ent nüüd, wiimasel ajal, oli üks iseloomulikum protsess. Nimelt leiame „Päewalehest“ nr. 146 — 30./V 30: „Kurejaare arsti Karstens'i abordilood kohtus. Kolme päewa jooksul terwelt 29 protsessi.“ „Päewalehest“ nr. 154 — 7./VI 30: „Dr. Karstens'i abordilugude kolmas seeria.“ Siin on 14 naisterahwast süüalustena

kohtu ees. Kuid see ei ole veel lõik. Nähtavasti kestab see „seeriate“ joru veel edasi. Ja see polegi nii tähtis, sest ega Karstenš ainuke arst pole, kes Eesti end abortidest elatab. Tähtis on see, et kaebelused, s.o. naisterahvas, kes hädasunnil lastsid aborti teha, mõisteti wangi kolmeks aastaks ühes õiguste kaotamisega. Riisuguste farmide abinõudega tahawad Eesti riigipapad „eesti naist“ sünnitama sundida, et saaks eesti sugu kui jääski soos, et siis wast saaks teostada suur-Eesti, s.o. Eesti ilmariigi, idee.

Kas need karmid abinõud aitawad? Ei, nad ei võigi aidata, sest mis mõttega sünnitab ema lapsi, kui ta teab, et ei jõua teda üleskasvatada, kui ta teab, et hiljem peab iflagi lapsega ühes „wabasurma“ otsima, eht paremal juhtumil pealt waatama, kui laps alalise alatoitluse käes närub. Tõusitkandanus ise võib muidugi oma lapsi wäga uhkelt kaswatada.

Mul oli juhus Tallinnas ühe ämmaeidega ühes korteris elada. Nagu enamik ämmaemandaid, elatas ka see end abortidest. Walus oli kuulata (pidin alati kõrwaltoaleses istuma, kui patient tuli, ja seal kuuludus kõik, mis teises toas kõneldi) järjest neid kaebamisi ja kauplemissi. Sest „abitariwitajad“ olid enamikus wapsed, kellel polnud võimalik 2000 marka maksta, mis harilik taks oli. Paljud tasusid hult aega tagant järele (ämmamoor jättis wõlgu, et mitte „kundet“ kaotada), tasusid tihti seni kui tuli tarwidus uue aborti järele, ning algasid siis juba uue aborti tasumist. Eesti pole kellelegi saladusets, et ämma-moorid end abortidest elatawad. Muidugi sureb ja jääb wigafets paljugi naissi sarnaste nurgataguste abortide läbi, kuid kaebada, neid awalikluse ette tuua, ei julge keegi, sest kellel oleks isu kohtu poolt karistatud saada. Karistatud saawad ka aborti tegemise kaasteadlased.

Suwitawad waielused olid „kõrges toigus“ (riigitogus) uue kriminaalseadustiku wastuwõtmise puhul, milles ka aborti karistamine ette nähtud.

Doome paar pärlit neist: „Postimees“ nr. 85 — 27./VII 29 toob pealkirja all „Nadrilastmine terwishoiu ja tõlbluse armel“ — riigitogu koosoleku kirjelduse, milles muuseas wõeldakse: „Raudlepp (frist-

lane) — Abort kuulutatasse siin wähemalt osa t wäljaspool kuritegewust ja see on häbitaw meie rahwale, sellepärast ei saa hääletada selle seaduse poolt...“ — Kohtuminister Kalbus lubab kohtuministri kohalt lahtuda, kui kuidagi peaks juhtuma, et karistusmäära aborti eest wähendatasse. — Suure heameelega hääletasid poolt (s.o. karistusmäära wähendamise poolt — A.) wenelased, sest mis neil oleks selle wastu, kui eesti rahwaarw veel tiiremini hakkab kahanema“, jne. Et ta ole, kui wenelane ka oma arwamist awaldada katsub, siis on see kohe Eesti riigi wastane, ei taheta et eesti rahwas kaswaks jne.

Uga waatame siis, kuidas on lugu rahwaarwu kahanemisega ja abortidega SNWLiidus, kus need „neetud wenelased“ just wabalt lasewad aborti teha. Nagu teada, on meil abort lubatud, kui seda tehakse haigemajas arsti spetsialisti poolt. Peab ütleva, et arsti spetsialisti poolt wastawates tingimistest tehtud abort on muidugi terwisele wähem kahjulik, kui kusagil nurga taga urkas, salaja tehtud abort. Kõik salajasel aborti tegijad saawad waljusti karistatud (mitte need, kes teha lasewad).

Millega aga me abortide wastu wõitleme? Sellega, et teeme selgitustööd aborti kahjulikusest, wõimaldame maksuta sünnituse hästi siseseatud haigemajades, anname toetust laste kaswatamiseks. Usutame lastemajasid, lastetubasid, hoolitseme eriti hoolfakt laste toitluse eest, wõimaldame lastele tooli jne.

Ring selle tagajärg? Tagajärg on see, et SNWLiit on ainuke maa, kus rahwaarw suure kiirusega kaswab, tagajärg on see, et meil abortide arw iga aastaga wäheneb. Meie ei wõitle mitte abortide wastu, waid wõitleme nende põhjuste wastu, mis sunnivad abortisid tegema. Meie kaotame need põhjused ja sellega kaotame ka aborti tegemise.

Sama sugune lugu on ka enesetapmistega ja suguhaigustega. Kui Eesti härrad peawad tunnistama, et „wabasurma“ arw seal kohutawalt kaswab, kui nad räägivad („Rahwa Sõna“ nr. 235 — 13./X 29): „... et mõne autoriteetliku profesori andmetel suuremad suguhaiguste edasiandjad on abielu naised... ja... Kõik mehed wähemalt kord on mõnda suguhaigust

läbi põdenud..." (usun, et hõrrad siin ainult oma ringkonna kogemustest räägivad, tööliste hulgas see asi nii hull iffa ei ole — A.), siis meil SNWLiidus on enesetapmistte arv õige wäheseks jäänud ja suguhaiguste juhtumised on palju harwemad, kui nad seda olid tsaari ajal ja eriti kodusõja aastatel. Muidugi ei taha me welda, et meil neid sugugi ei ole. Seni, kui on weel majanduslisi raskusi, on ka pinda sarnasteks wäärnähtusteks. Kuib meie tee nende kaotamiseks on ainuke õige tee ja see tee on sotsialismi ehituse tee,

sest mida lähemale meie jõuame sotsialismile, seda paremaks muutub meie majandusline olukord. Eestiis aga ei saa tõusilokobanlus lunagi lahti ei abordi „haigussest“, ei wabasurma tõwest, sest tõusilokobanlus on mada ja laguneb järjekindlalt.

Eesti töötawate hullkade ülesanne on kokobanlust putist heita, riigi juhtimise õhjad oma kätte wõtta ja nende pahede wastu samast otsast wõitlust alustada, millest algas ja seda edulalt jätkab SNWLiidu proletariaat.

Amo

NÕUK. LIIDUST:

„Punase Oktoobri“ Kommuunast

1. mail awati meil ammu ootatud ühislaud. Ühislaud toob meile, naisterahwasitele, palju kergendust. Enne kulus naistel kõik waba aeg toidu tegemise peale, kuna nüüd ühislauda juures on meil wõimalik

kultuuritööst osa wõtta. Meie oleme üllastud elu kergendusest, mida meile ühislaud õdi ja soowime, et igas kollektiivis peaks tingimata ühislaud korraldatama.

Naine

Tarwis selgitustööd teha, aga mitte sundida ja ähwardada

Partei keskkomitee wiimased otsused mõistawad hulka „häda kollektiivisaatorid“, kes kollektiiviseerimist ja partei pealiini sel alal moonutawad. Ka Kasakülas (Tomski ringk.) leidub neid, kes partei otsused talawi alla

panewad, ja kehwituid ja keskmikke, ilma et nad neile kollektiiviseerimist ja selle tähtsust selgitaksid, otsukohe igasuguste ähwarduste ja sundimisega kollektiivi püüawad fihutada.

Medodati ja Lillenhoji (Tomski ringkond) koolilapsed ekskursiooni ajal N. Klementi nim. sp.-m. artelli ühislaudas lõunat sõdmas.

Uloomult on see, et üks niisugustest fundijatest on kohalik kooliõpetaja J. Westkrodt ja tema abiliseks naisorg. R. Jänes. Leidis aset isegi niisugune juhtumine, kus Westkrodt otsesõnu küsimuse niivõisi üles seadis: kas kirjutate kollektiivi või ei? Kui mõned kehwitub ja kestmitud, kel kollektiiviseerimise ja ühismajapidamise tähtsusest veel selget pilti ei olnud, et ise selles asjas algatajateks olla, siis hirmutati neid ja lubati warandus ning hääleõigus ära võtta.

Samuti astus ka R. Jänes naisdelegaatide koosolekul üles ja hirmutas: „Ah teie kollektiivi ei lähe, kardate sõda, aga enne tapame meie teid, siis alles tapetakse veel meid.“

Miisamasuguse ähwardusega said hakkama ka J. Suhanson ja U. Madisson, kes kehwitust külanõukogu liikme Liisa Floreni risttule alla võtsid ja hirmutasid: „Kui kollektiivi ei lähe, siis võtame sult hääleõiguse ära ja anname kohtu kätte.“

Sarnased ähwardused on aga lubamatud ja parteilini jäme moonutamine kollektiiviseerimise alal. Need wead tulewad wiibimata ära parandada. Ähwardamisele ja fundimisele tuleb lõpp teha ja kehwitutele ja kestmitudetele dieti ja selgesti ära seletada kollektiiviseerimise tähtsus ja selle kasulikkus, siis astuvad nad mitte ainult kollektiivi waid on isegi nende algatajad ja kindlustajad.

T—ja

Arsti mestlused

Kollektiivmajapidamine aitab talunaisest ema ja lapse terwist parandada

Talunaiasterahwas elab rasketes tingimistes. Suwel, töw ajal, waatamata terwise seisukorra, raskelajalgsuse jne peale, peab ta warahommikust õhtu hiljani rasket tööd tegema.

Tihti peab ta wiimastel kuudel enne sünnitamist ning teisel kolmandal päewal pärast sünnitamist kodu talitama, puid ja wett kandma, lehma lüpsma jne. Sest pole ju kedagi, kes talupidamises perenaise aset täidaks, aga teenija palkamine on kehwal talupojal isegi ajutiselt wõimata.

Kui weel wiletsat eluruumide seisukorda, puudust ja korratult tehtud sõõki, üldse küla halba sanitaarolukorda arwesse wõtta, siis näeme, et suurem osa naiserahwaste haigusdest külas on tingitud sellest wiletsast olukorrast.

Samuti kannatab ka laps. Suwel ei ole temal peaaegu mingisugust järelewaatust. Talwel on ema samuti oma töw juures kinni, lapse jaoks jääb tal õige wähe aega järele.

Pärast oktoobrirewolutsiooni oleme suuri edusamme teinud talunaiasterahwa terwishoiu kaitse alal. On paranenud töwrahwa üldine olukord, ka külahaigemajades on suuri

paremusi läbi wiidud: kohtade arw neis on naiserahwaste jaoks suurenenud jne, jne. Samuti on asutatud külasse hult artimispunkte, lastefõimi, «platse jne juure. Ka kultuuriline tasapind on talunaiserahwaste hulgas tõusnud. Kõik see alandab haigeksjäämise ja suremise protsenti, mida tõendawad järgmised andmed: kui enne rewolutsiooni Leningradi oblastis iga 10.000 inimese kohta 270 inimest suri, siis 1928. a. suri kõigest 180 inimest 10.000 inimese kohta.

Mis on tarwis teha, et talunaisest ema ja lapse terwist hoida?

Selleks on waja põjalikult talunaiserahwa töw ja elu-olukorda muuta, samuti ka laste järelewaatust ja nende eest hoolitsemist.

Kuid kõige seda on wõimata laialipillastud ühiskomajapidamistes teha. Soopis teine on lugu sellega aga kollektiivmajapidamistes, kus paremate masinate ärakasutamise wõimalused, kus alaline agronoomiline abi kääpärast, parem maaharimine, suure karja kasvatamiseks tarwilised tingimised jne olemas on, mis majapidamise fisisetulekuid suurendawad ja töwolutorra

parandamiseks paremad võimalused annavad. Peale selle võib suurel majapidamises, kus rohkem inimesi, ühiskondlikku toitmist korraldada, mis talunaisterahwa ülekülgsest tööst ja aja raiskamisest vabastab. Samuti annab suurem tööliste hulk talunaisterahvale võimaluse kuits-paarits enne ja pärast sünnitamist tööst wabaneda, kusjuures tema aset ajutiselt teine naistööline võib täita.

Sa, lõpuks, suurmajapidamises, kus palju peresid ja suur hulk lapsi, on võimalik laste ülbist järelwaatust organiseerida, mis üksikud emad lastehoidmisest vabastab.

Just sellepärast peabki iga talunaisterahwas üksit-wäikemajapidamiste ühiskondlustamiseks — kollektiiviseerimisele kaasa aitama.

Oblasti terwishoiu osakonna esitaja, kes Leningradi oblasti kommuunasid uurimas käis, kirjutab: „Kogu oblasti kommuunades on raskejalgsete naisterahwaste terwishoid mitmesugune, kõigepealt on see ärarippu kommuuna majanduslikest olukorrast. Raskejalgseid naisterahwaid vabastatakse umbes üks kuu enne sünnitamist ja kaks kuud pärast sünnitamist. Kommuunas „Bridinos“ — kaks nädalat enne sünnitamist ja kaks nädalat pärast sünnitamist, samuti ka kommuunades „Proshektoris“ ja „Trushe-nikus“. Väikeses kommuunas nagu „Krasnõi Gutor“, mis asub Leningradi ligibal, vabastatakse naisterahwad viimastel nädalatel enne sünnitamist ja esimestel nädalatel pärast sünnitamist.

Wähe sellest, et kollektiivmajapidamistes kaitstakse ema terwist, sest siin on palju töökäsi ja võimalik tööjaotust jöu kui ka ostuse järele läbi wiia. Kommuunas „Nowaja Shisn“ ja „Bridinos“ näitels antakse ühele naisterahvale 8 lüpsilehma,

tema mure on neid lüpsida, sööta ja puhastada (teised tööd temasse ei puntu). Ülb-tööki on wälja eraldatud 4 naisterahwast söögitegijaks ja 4 leiwatüpsetajat (meesterahwad). Niiviisi on töö jöu järele jaotatud.“

Siin ei tule naisterahwal ühtaegu põllul käia, loomade ja kodulalituse eest hoolt kanda, nagu see üksimajapidamises on.

Peale selle on wanemates, juba kõwenenud kollektiivides söögimajad sisse seatud, ning üksikul perenaisel ei pruugi leiwa ja söögi tegemise peale aega ja jõudu raiskata.

Kõikides kollektiivmajapidamistes on märgata stüühilist lastesõimede kaswu, sest sõimeedes on võimalik korralikku laste järelwaatust sisse seada ja sellega emad töötegemiseks vabastada.

Borowitshi ringkonnast kirjutatakse: „Laste suwesõim — plats — on kommuunas „Soglasije“ (Doropetsi raioonis) 19 lapse jaoks sisse seatud. Siin on 4 lapsehoidjat ja üks kaswataja, wiimane raiooni kulus. Lapsed elawad wanematest lahus, eritubades. Igal lapsel on oma woodi. Woodipesu on lehwawõitu, kuid puhas. Samas Borowitshi ringkonnas, kus praegu täielik kollektiiviseerimine teostumas, awatakse ainult ühes raioonis ligi kümme uut sõime, kus sadanded lapsed ustawa walwe ja kaswatusse saawad, neile hästi süüa antakse ja puhtuse eest hoolitsetakse. Neist kaswawad juba tugewad ja terwed sotsialistlike küla ehitajad.“

Meie ei jõua ikki neid headusi üles lugeda, mida kollektiivmajapidamine töös ja elus võimaldab.

Ettetoodud näitustest on küllalt selleks, et aru saada, et kollektiivis naisterahwaste ja laste terwishoid, õigused ja huwid paremat ja kindlamat kaitset leiawad, kui üksikmajapidamistes.

Dr. W—k

Kodused juhatused

Zoomade tiifitus (tuberculos)

Tiifitus on pikalbane haigus, mida kõikide koduloomade juures võib leida. Kõige rohkem võime teda farmloomade hulgas tähele panna. Tiifituse tundemärgid on

mitmesugused, selle järele, millises elundis tiifitus asub, kas kopsus, neerudes, põrnas, ubaras, soolikates jne.

Popsu-tiifitus väljendab ennast kõhas, peale selle jääb loom väga kõhnaks.

Udara-tiifituse ajal tekib udarasse haigele kohale paistetust, mis tundub kõwana ja tekkitab loomale valu. Udara-tiifitust on võimata arstida.

Soolte-tiifituse ajal on loomal alati kõht lahti.

Emaka-tiifituse ajal woolab lehma sugusofadest alati walget mädast wedelikku. Lehm jääb alati ahtraks ehk sünnitab enneaegu.

Et ära tunda, kas loom tiifitust põeb, võetakse tuberkuliini wedelikku ja walatakse üks tilk looma silma. Väherwad mõne tunni pärast lehma silmaäärerd punaselt ja hakatawad filmad wett ja mäda jooksuma, siis on kindel, et lehm on tiifituses. Terwel lehmale ei juhtu tuberkuliini tagajärjel seda mällalgi.

Tiifitusehaiguse äratundmine on sellepärast tarwilik, et haigust arstimise teel kergendada ja teisi loomi haigest eemaldada.

Sarnane ettevaatus ei ole mitte ainult loomade, waid ka inimeste suhtes tähtis. On sageasti ette tulnud juhtumisi, kus inimesed haige looma liha ehk piima kaudu, wõi mõnel muul wiisil, haiguse on omandanud.

Tiifituse wastu võitlemise alal tuleb järgmist silmas pidada:

1) Kindlate tiifituse tundemärkidega loomad (lahjad, mädaste silmadega jne) tule-

wad kohe ära tappa, sest need kannawad haigust laiali ja teewad majapidamisele suurt kahju. Nende loomade liha wõib loomaarsti järeelwaatuse all toiduks tarwitada.

2) Loomad, kellel haiguse tundemärgid, tulewad kohe teise ruumi eraldada ja nende piima wõib ainult hästi ärakeedetult tarwitada.

3) Noori lastuloomi wõib ainult terwete lehmade piimaga toita.

4) Kus kahtlus on, et tiifitusehaigus loomade seas on olemas, siis tuleb kohe jaoskonna loomaarsti kohale kutstuda, selle juhatusel on võimalik haiguse laialilagunemisele piiri panna ja isegi haigeid loomi arstida.

Suuremas karjas on võimalik loomi arstida, kuid wäiksetes majapidamistes, kus 1 ehk 2 lehma on, ei tasu arstimine ennast ära. Haige loom tuleb ära tappa ja liha pärast arstlikku järeelwaatust ära müüa.

Laut, kus haige loom wiibis, tuleb arsti juhatusel hästi haiguse idudest ära puhastada, siis wõib alles teisi loomi sinna lanta lasta.

Kõige parem abinõu loomade tiifituse eest hoidmisel on nende korralik toitmine ja loomade eest hoolitsemine. Seal, kus loomad suures, walges ja hästi tuulutatud ruumis asuwad, on tiifitus haruldaselt juhufelt, kuna wiletsas ja pimedas laudas ja wiletsalt toidetud karja juures seda alati ette tuleb.

Ella P.

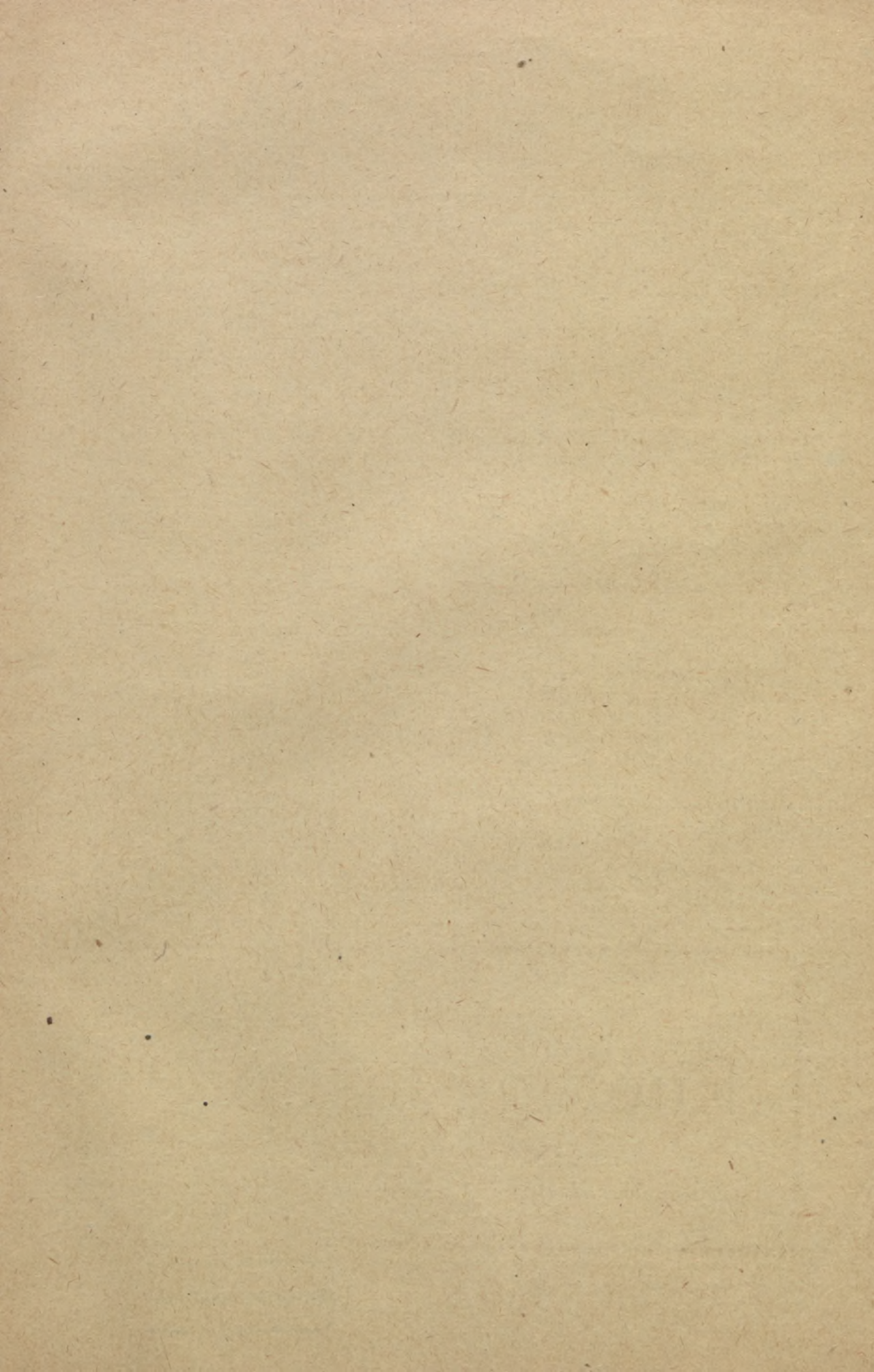
Wastutaw: Toimetuse-kolleegium. Wäljaandja: „Külwaja“ (изд. „Кюльвая“).

M. Grünberg

Riietage last õieti

24 lehekülge. — Hind 25 kop.

Tellimiseaadress: „КЮЛЬВАЯ“, Ленинград 31, ул. 3-го Июля № 48.

Siinb 15 kop.

33342

[Faint handwritten signature]

0

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOG
AR